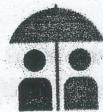

РЕПУБЛИКА
СРБИЈА

СС

650/2017

ПОВЕРЕНИК ЗА
ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ

Бр 021-01-00275/2017-02 датум: 21. 9. 2017.

Поступајући у оквиру законом прописане надлежности¹ да прати спровођење закона који се тичу забране дискриминације и препоручује органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности, Повереник за заштиту равноправности упућује Општинској управи општине Врњачка Бања

ПРЕПОРУКУ МЕРА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Повереник за заштиту равноправности препоручује Општинској управи општине Врњачка Бања:

1. Да на огласној табли општинске управе или на неком другом видном месту, истакне обавештење да право на родитељски додатак остварује отац детета и у случају када је мајка детета страна држављанка, ако отац испуњава друге прописане услове.
2. Да руководилац/телька општинске управе упозна запослене са Одлуком Уставног суда Републике Србије број: ИУз-40/2012 од 11. јула 2014. године и Инструкцијом о поступању општинских-градских управа у примени и спровођењу Одлуке Уставног суда Републике Србије број ИУз-40/2012, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања број: 011-00-00554/2015-13 од 21. септембра 2015. године.

Руководилац/телька општинске управе обавестиће Повереника за заштиту равноправности о предузетим мерама у циљу спровођења ове препоруке, у року од 30 дана од дана пријема препоруке мера за остваривање равноправности.

Против ове препоруке мера за остваривање равноправности није допуштена жалба нити било које друго правно средство, јер се њоме не одлучује о правима и обавезама правних субјеката.

Образложение

Поступајући по више притужби грађана и грађанки, Повереник за заштиту равноправности уочио је да одређене општинске/градске управе онемогућавају очевима деце, у случајевима када је мајка страна држављанка, да остваре право на родитељски додатак, иако отац детета испуњава услове прописане Законом о финансијској подршци породици са децом. На овај начин, градске/општинске управе неоправдано стављају породице у којима је мајка страна држављанка у неповољнији положај у односу на друге породице са

¹. Закона о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09), члан 33. став 1. тач. 7. и 9.

децом у којима је мајка домаћа држављанка, а отац домаћи или страни држављанин, што је у супротности са одредбама Закона о забрани дискриминације. Са друге стране, онемогућавање оцу детета да оствари право на родитељски додатак у случају када је мајка детета страна држављанка није у складу ни са Одлуком Уставног суда Републике Србије број: ИУз-40/2012 од 11. јула 2014. године, као ни са Инструкцијом о поступању општинских-градских управа у примени и спровођењу Одлуке Уставног суда Републике Србије број ИУз-40/2012, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања број: 011-00-00554/2015-13 од 21. септембра 2015. године, којом се уређују обавезе општинских/градских управа у поступку остваривања права на родитељски додатак када је мајка страна држављанка.

Наиме, из више притужби поднетих Поверенику за заштиту равноправности, произилази да су подноситељи притужби покушали да остваре право на родитељски додатак, а да су запослени у општинским/градским управама одбијали да приме њихове захтеве, уз усмено образложение да не могу добити родитељски додатак јер је мајка детета страна држављанка. У једном случају, подносилац притужбе је навео да су му запослени у општинској управи, након што им је показао Одлуку Уставног суда број ИУз-40/2012 од 11. јула 2014. године, рекли да нису упознати са наведеном одлуком, након чега су му дозволили да поднесе захтев за остваривања права на родитељски додатак, али су му образложили да ће захтев бити одбијен јер је у међувремену протекао законски рок за подношење захтева. У једном другом случају, Повереник за заштиту равноправности, имао је увид у решење којим, након такве ситуације, оцу детета није признато право на родитељски додатак због подношења захтева након истека законског рока.

Повереник за заштиту равноправности, најпре, констатује да Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода из 1950. године², у члану 14. забрањује дискриминацију, односно, прописује да се уживање права и слобода предвиђених у овој Конвенцији обезбеђује без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, веза са неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус.

Устав Републике Србије³ забрањује сваку дискриминацију, непосредну или посредну, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичног или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости, психичког или физичког инвалидитета⁴.

Уставна забрана дискриминације ближе је разрађена Законом о забрани дискриминације, којим је дискриминација дефинисана као свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и чланове њихових породица, или њима близска лица, на отворен или прикривен начин, а која се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу и чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним

² „Службени лист СЦГ- Међународни уговори”, број 9/03

³ „Службени гласник РС”, број 98/06

⁴ Устав Републике Србије, члан 21.

личним својствима⁵. Непосредна дискриминација постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства у истој или сличној ситуацији, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или су стављени у неповољнији положај, или би могли бити стављени у неповољнији положај.

Одредбама члана 14. став 1. Закона о финансијској подршци породици са децом⁶ прописано је да родитељски додатак остварује мајка за прво, друго, треће и четврто дете под условом да је држављанка Републике Србије, да има пребивалиште у Републици Србији и да остварује право на здравствену заштиту преко Републичког фонда за здравствено осигурање. Одредбама става 7. истог члана прописано је да право на родитељски додатак, ако испуњава услове из ст.1-5. овог члана, може остварити и отац детета, уколико мајка детета није жива, уколико је напустила дете или је из објективних разлога спречена да непосредно брине о детету.

Одредбама Закона о Уставном суду⁷ прописано је да су одлуке Уставног суда коначне, извршне и општеобавезујуће. Државни и други органи, организације којима су поверила јавна овлашћења, политичке странке, синдикалне организације, удружења грађана или верске заједнице дужни су да у оквиру својих права и дужности, извршавају одлуке и решења Уставног суда.

С тим у вези, Повереник за заштиту равноправности констатује да је Одлуком Уставног суда број IУз-40/2012 од 11. јула 2014. године, која је објављена 1. октобра 2014. године, утврђено да право на родитељски додатак може остварити и отац детета уколико мајка није држављанка Републике Србије. У поступку оцене уставности одредби члана 14. ст. 1, 4. и 7. Закона о финансијској подршци породици са децом Уставни суд је утврдио да прописивање држављанства Републике Србије као једног од услова за остваривање права на родитељски додатак, било на страни мајке, било на страни оца, није несагласно са Уставом Републике Србије, под условом да се одредба члана 14. став 7. закона тумачи и примењује на начин да право на родитељски додатак, ако испуњава услове из ст. 1. до 5. овог члана, може остварити и отац детета уколико мајка није држављанка Републике Србије. У образложењу одлуке, Уставни суд је истакао да је родитељски додатак овим законом установљен као мера популационе политике која је у функцији подстицања рађања деце, односно подизања стопе наталитета. Даље је наведено да „финансијска подршка породици са децом обухвата побољшање услова за задовољавање потреба деце и подршку породици са децом, то несумњиво упућује на закључак да је у крајњој линији корисник ове финансијске помоћи детето“. Уставни суд је нашао да је предлогом за оцену уставности оправдано указано да прописани услов држављанства мајке, као примарног титулара права на родитељски додатак, на индиректан начин може довести у неједнак положај децу као кориснике права, уколико потичу из мешовитих бракова. Наиме, уколико су испуњени сви остали услови, право на родитељски додатак би имала породица са децом у којој је мајка домаћа држављанка а отац странац, а ово право не би могла да оствари породица са децом у којој је мајка страна држављанака а отац домаћи држављанин. Из тог разлога, Уставни суд је нашао да „одредбе члана 14. закона треба посматрати у целини и тумачити их на системски начин и циљно, а у најбољем интересу детета“.

⁵ Закон о забрани дискриминације, члан 2.

⁶ „Службени гласник РС“, бр. 16/02, 115/05 и 107/09

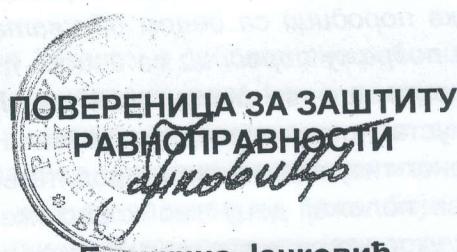
⁷ „Службени гласник РС“, бр. 109/07, 99/11, 18/13 - Одлука УС, чл. 7. и 104.

У Инструкцији о поступању општинских-градских управа у примени и спровођењу Одлуке Уставног суда Републике Србије број ИУз-40/2012 Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања број: 011-00-00554/2015-13 од 21. септембра 2015. године, којом се уређују обавезе општинских-градских управа у поступку остваривања права на родитељски додатак када је мајка страна држављанка, наводи се да је у поступку спровођења Одлуке Уставног суда, потребно да градске-општинске управе обезбеде могућност подношења захтева за остваривање права на родитељски додатак оцу детета и у ситуацији када је мајка детета страни држављанка, уз навођење документације која се подноси уз захтев за остваривање права на родитељски додатак.

Са друге стране, имајући у виду антидискриминационе прописе, Повереник за заштиту равноправности указује да онемогућавање очевима деце, у случајевима када је мајка страна држављанка, да остваре право на родитељски додатак, иако отац детета испуњава услове прописане Законом о финансијској подршци породици са децом, има последице за ове породице, с обзиром да се на овај начин доводе у неповољнији положај у односу на друге породице са децом у којима је мајка држављанка Републике Србије. Посебан проблем представља и ситуација у којој запослени у градским/општинским управама дају породицама погрешне информације да отац нема право на родитељски додатак када је мајка страна држављанка, чиме их доводе у ситуацију да пропусте рок за подношење захтева.

Имајући све наведено у виду, Повереник за заштиту равноправности указује да оваквим поступањем, запослени у општинским/градским управама стављају породице у којима је мајка страна држављанка у неповољнији положај у односу на друге породице са децом у којима је мајка домаћа држављанка, а отац домаћи или страни држављанин, што је у супротности са одредбама Закона о забрани дискриминације.

Сагледавајући све ове околности, Повереник за заштиту равноправности, поступајући у складу са чланом 33. тачка 9. Закона о забрани дискриминације упућује препоруку мера општинским управама да предузму све неопходне мере како би се предупредиле наведене ситуације и обезбедило поштовање антидискриминационих прописа у остваривању права на родитељски додатак.

Бранкица Јанковић